

L'Empordanet

h a v a n e r e s

D'AHIR PER DEMÀ **Havaneres i cançons de taverna**

Autor: Càstor Pérez Diz

INTRODUCCIÓ

Tot just al bell mig del segle passat, el fenòmen turístic arriba a les nostres contrades, i trasvalsa de forma contundent la manera de viure de la gent de Calella. El ritme de vida dels calellencs es va anar adaptant a les demandes de qui venia a gaudir d'un paisatge imponent i d'un ambient calmat, proper. Per donar resposta als requeriments dels nouvinguts, anaven deixant de banda les seves feines habituals, i es decantaven cap a activitats molt més productives, deixant de banda una vida espartana i plena de mancances. Ja no quedava temps per alimentar els hàbits més arrelats.

La tradició de la cançó de taverna, de les trovades al voltant d'una taula a la vora del foc per "cantar-ne quatre" es va anant difuminant. Costums plenament arrelades s'anaven perdent. Quan un cantaire habitual arribava a la taverna, els tertuliant substituïen la benvinguda amb el primer vers de la peça preferida de qui arribava, que entonava indefectiblement la resta de la melodia. Un detall tan senzill, estava abocat a desaparèixer. I la tradició del cant, també.

Passades quasi bé dues dècades, l'efecte del fenòmen turístic era tan evident que una colla de corferits per la cançó de taverna varen reaccionar per tal de recuperar una tradició en perill d'extinció. La fórmula triada portava molta dedicació: editar un recull, i fer-les sentir de nou.

L'havanera va ser el gènere triat com a pal de paller per mirar de reflotar la cançó de taverna. El llibre-recull posava en solfa un reguitzell de peces recuperades de l'oblit. La Cantada d'Havaneres de Calella va ser el mitjà de convocatòria, l'element aglutinador. El grup Port-Bo històric (Pitu Rompos, Carles Mir i Ernest Morató) s'encarregava de fer-les sentir.

Aquell projecte inicialment agasarat va triar ben bé deu anys en assolir uns resultats espectaculars, que va sorprendre fins i tot als matiexos pares de la criatura. La sorprenent resposta popular va

compensar l'inicial efecte traumàtic de traslladar aquella manifestació musical de la taverna a dalt dels escenaris.

Aquell recull – amb l'antecedent del llibre d'en Xavier Montsalvatge – va tenir prou ressó com per a incentivar l'aparició de nous treballs. Aquella primera Cantada organitzada de forma precària va donar peu a una activitat única: d'una banda, cap altra cantada posava com a condició obligada la utilització de l'havanera com a únic gènere; d'altra banda, atorgava als participants un segell de qualitat.

Aquell grup es va convertir en referent per a la resta de grups, i en defensor de l'ortodòxia de l'havanera.

El temps ens obliga a evolucionar: la inicial reticència a acceptar a la cantada havaneres en català, va donar pas a la acceptació d'un fenomen que confirmava l'assunció d'aquest gènere per la nostra música tradicional; el contacte amb d'altres zones que també cultiven aquest gènere ens va permetre oferir una Mostra Paral·lela, que ens ajudava a conèixer d'altres formes d'entendre l'havanera; la renovació generacional tan esperada ens demostra la vitalitat d'aquesta manifestació musical que ja forma part de la nostra cultura popular.

Però s'ensuma el risc. Cal estar atent per tal de no malmenar la feina feta pels nostres predecessors. El criteri necessari per mantenir aquest bé cultural ha de ser clar. I els dubtes apareixen: És bo permetre que l'ortodòxia es distregui tant? És convenient barrejar la nostra manera d'entendre l'havanera amb d'altres propostes tan allunyades de la nostra? Per què no es tracta a les noves generacions amb el respecte que es mereixen? L'havanera és un fenomen turístic o una manifestació musical de la nostra cultura?

Sí. Ho hauria de ser. Hauríem de fer camí, però sense perdre de vista els orígens, per tal de no perdre identitat. Hem de conèixer diferents formes d'entendre l'havanera, però cal cuidar les nostres peculiaritats. El futur està en mans de les noves generacions, i cal fer-lis saber tots els nostres coneixements, i ajudar-los a créixer.

Cal tenir cura de l'havanera. Hem de fer que visqui molts més anys que nosaltres. És un tresor que hem heretat de qui ens precediren, i l'hem d'entregar net i polit a qui ens continuaran.

Palafrugell, a vint-i tres de juny de 2004

Càstor Pérez Diz